

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/83/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2211216677
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2211216677.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Kataríny Slováčkovej a JUDr. Jána Mihala v právnej veci žalobkyne: Orange Slovensko, a.s., Bratislava, Metodova 8, zast. advokátom: Mgr. Martin Katriak, Bratislava, Dr. VI. Clementisa 10, proti žalovanej: O. E., nar. XX. Q. XXXX, bytom O. N., H. XXXX/X, o 2.952,58 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda z 22. februára 2012 č. k. 4C/288/2011-57 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej i v časti určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok p o t v r d z u j e .

V napadnutej časti trov konania rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napádaným rozsudkom súd prvého stupňa I. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1.790,79 eur spolu s úrokom z omeškania z tejto sumy 9% ročne od 2. apríla 2010 do zaplatenia a to do 3 dní; II. vo zvyšku žalobu zamietol, III. určil za neprijateľné a preto neplatné zmluvné podmienky bližšie označené v tretej až piatej vete výroku (inak podmienky dojednané v dodatkoch v zmluve o pripojení č. A 4469905, A 4439471 a A 4499190 z 21. júla, 6. júla a 5. augusta 2009, zakladajúce povinnosť žalovanej na zaplatenie zmluvných pokút), IV. žalovanej priznal oslobodenie od súdneho poplatku za odpor a V. rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Takéto svoje rozhodnutie odôvodnil, pokiaľ šlo o vec samu, právne ust. § 53 ods. 1, ods. 4 písm. k/ a ods. 5 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) i s odkazom na § 517 ods. 2 O. z.; vecne potom záverom o existencii právneho vzťahu účastníkov (na základe zmluvy o pripojení) a záväzku žalovanej zaplatiť cenu poskytnutých služieb, čo ale neplatilo o zmluvnej pokute. Dojednanie tejto v zmluve, ktorá mala charakter spotrebiteľskej zmluvy, bolo treba považovať za neprimeranú sankciu a príslušné dojednanie preto aj za neprijateľnú zmluvnú podmienku, keď sa pri určení zmluvnej pokuty nerozlišovalo, či k porušeniu zmluvne prevzatých povinností Účastníka (žalovanej vstupujúcej do zmluvného vzťahu v postavení spotrebiteľa) dôjde na začiatku existencie zmluvného vzťahu alebo pred jeho ukončením, rovnako ako tu bola bez významu výška nezaplatennej sumy i to, či vôbec dôjde k ukončeniu zmluvného vzťahu; dôvodil napokon okresný súd, ktorý rozhodnutie o trovách konania odôvodnil len právne paušálnym odkazom na § 142 ods. 2 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne čiastočným úspechom žalobkyne.

Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie len žalobkyňa a to výslovne čo do zvyškového zamietnutia žaloby (v časti zmluvnej pokuty), určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a trov konania s primárnym návrhom na zmenu rozsudku v napadnutej časti tak, aby žalobe bolo vyhovené aj tam, kde tak súd prvého stupňa urobiť odmietol a aby čiastkové výroky o určení neprijateľnosti zmluvných podmienok

boli zrušené. Namietala predovšetkým nesprávnosťou záveru súdu prvého stupňa o neprijateľnosti zmluvných podmienok, argumentujúc predovšetkým individuálnym dojednaním, pričom tu porušenie povinnosti uhrádzať vyúčtovanú cenu poskytnutých služieb zo strany žalovanej nebolo sporným. I s odvolaním sa na niektoré konkretizované rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie a najvyšších súdov Českej i Slovenskej republiky, ako aj bližšie neoznačené rozhodnutia niektorých krajských súdov v obdobných veciach mala za to, že vyjednávacía pozícia žalovanej pri uzatváraní zmluvy bola dostatočne silnou a okresný súd opomenul zisťovať možnosť individuálneho ovplyvnenia ňou (spotrebiteľom) dojednania o zmluvnej pokute, ktoré na strane žalobkyne predstavuje len protiváhu inak nevýhodnému dojednaniu o odmene (?), pričom zmluvná pokuta tu slúži aj ako paušalizovaná náhrada škody a aj prípadná nerovnováha v právach a povinnostiach nemôže byť považovaná za značnú.

Žalovaná odvolací návrh nepodala.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. b/ O. s. p. vec v medziach odvolania žalobkyne, teda s preskúmaním správnosti rozhodnutia prakticky celým rozsudkom až na jeho čiastkový výrok vyhovujúci žalobe a ďalší o priznaní žalovanej oslobodenia od súdnych poplatkov (pretože rozhodnutie o tzv. zvyškovom zamietnutí žaloby a ďalšie rozhodnutie o neprijateľnosti a neplatnosti zmluvných podmienok, druhé z nich vydané súdom bez návrhu, mali charakter rozhodnutí na sebe vzájomne závislých; rozhodnutie o trovách konania bolo naopak závislým na výsledku konania ako celku, teda i na čo aj len čiastočne napadnutom rozhodnutí vo veci samej a /do tretice/ posúdenie správnosti rozhodnutia vo veci samej aj v časti vyhovujúcej žalobe by mohla predmetom odvolacieho konania urobiť len v tomto smere nečinná žalovaná, kým žalobkyňa čo aj čiastočným vyhovením žalobe postavenie osoby subjektívne oprávnenej napadnúť odvolaním rozsudok aj v tejto časti stratila) a to podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a contrario bez pojednávania (pretože tu síce šlo o vec samu, na druhej strane ale nebola tu potreba dopĺňania ani opakovania dokazovania, súd prvého stupňa prejednal aj rozhodol vec na pojednávaní, nešlo tu o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a pojednávanie odvolacieho súdu si nevyžadoval ani žiaden dôležitý verejný záujem), pričom dospel k záveru, že rozsudok v odvolaní dotknutých častiach vo veci samej treba považovať za správny.

Predovšetkým totiž odvolací súd nemal (napriek opačnému názoru odvolateľky) dôvod nesúhlasiť s argumentáciou použitou súdom prvého stupňa na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia (tak ako táto - rozumej argumentácia - vyplýva z odôvodnenia napádaného rozsudku). U dôvodov predostretých okresným súdom dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo (samozrejme bez ambície presvedčiť kohokoľvek, najmä nie niekoho s celkom jednoznačným záujmom na inom výsledku konania) by tak zásadne postačovalo i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 219 ods. 2 O. s. p.), odvolací súd však aj v tejto konkrétnej veci musí učiniť zadosť tiež povinnosti vyporiadať sa i s tzv. odvolacími námietkami a preto, ale aj pre celkovú úplnosť nad rámec už uvedeného súdom prvého stupňa dopĺňa (§ 219 ods. 2 O. s. p. in fine) nasledovné :

Vo vzťahu k procesnej stránke veci platí, čo už tunajší súd v minulosti uzavrel v inej veci, vedenej ním pod sp. zn. 10Co/362/2010 (inak vo veci súdu prvého stupňa jeho sp. zn. 8C/40/2010), teda že z úpravy ustanoveniami § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. už k času rozhodovania napádaným rozsudkom súdu prvého stupňa a i k času rozhodovania odvolacieho súdu týmto jeho (práve odôvodňovaným) rozsudkom vyplýva, že už skôr existujúca možnosť súdu v rozsudku, týkajúcom sa sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná (podľa odseku 3 účinného už od 15. októbra 2008) bola nahradená povinnosťou vydať takéto rozhodnutie vtedy, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky a súčasne nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie (odsek 4 účinný od 1. marca 2010).

Takáto úprava je procesným ekvivalentom obdobnej úpravy nachádzajúcej sa od 1. marca 2010 v ustanovení § 53a O. z. (teda v tzv. hmotnom práve), pričom jej špecifikom je, že na jej základe súd i v tzv. sporovom konaní (zásadne ovládanom dispozičným princípom), hoc aj len v takom, kde má základná

požiadavka žalobcu pôvod v spotrebiteľskej zmluve, môže dotvoriť jeho predmet (konania) tým, že aj bez výslovného návrhu niektorého účastníka konania (vyjadreného buď v žalobe alebo vzájomnej žalobe) určí neplatnosť zmluvnej podmienky s poukazom na jej neprijateľnosť. Nie je rozhodné, či žalobu v takejto veci podal dodávateľ, spotrebiteľ alebo príslušné združenie, ale len to, že výsledky vykonaného dokazovania smerujú k rozhodnutiu v neprospech dodávateľa alebo naopak v prospech spotrebiteľa preto, že niektorá podmienka alebo aj viaceré takéto podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné. Takéto určenie (neprijateľnosti a neplatnosti) je tu potom zjavne pre spotrebiteľa za účelom jeho zvýšenej ochrany zaručovanej i na nadnárodnej úrovni (ustanovením povinnosti reagovať na porušenie noriem spotrebiteľského práva aj bez výslovného návrhu spotrebiteľa) a tiež v smere eliminovania rizika výskytu neprijateľných podmienok (v tejto súv. por. najmä tzv. hmotnoprávnu povinnosť dodávateľa sa zdržať používania podmienky určenej za neprijateľnú i vo vzťahoch s ostatnými spotrebiteľmi podľa § 53a ods. 1 O. z.), na druhej strane však i na ochranu dodávateľa takýmto určením dotknutého (ako ustanovením možnosti brojiť aj proti samostatnému výroku o určení neprijateľnosti a neplatnosti podmienky, ktorý by tu nebyť úpravy z ust. § 153 ods. 4 O. s. p. byť nemusel, tak i ustanovením prípustnosti dovolania v takýchto prípadoch a umožnením tak osobe rozhodnutím dotknutej toto napadnúť i za pomoci mimoriadneho opravného prostriedku).

Ak potom i v tejto konkrétnej (tu odôvodňovanej) veci musia platiť závery z vyššie zmienenej skôr prejednanej a tiež rozhodnutej inej veci, zopakovať je namieste (v tomto prípade už hmotnoprávne), že vo vzťahu k určeniu dojednania o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku neplatí to, čo u úrokov z omeškania, čiže nie je tu obdoba žiadnej obraznej „záchranej brzdy“ v podobe nástupu zákonných úrokov z omeškania (pre prípad výpadku tých dojednaných zmluvne, avšak pri uplatnení noriem spotrebiteľského práva neprijateľne). Logickým dôsledkom toho (i pre odlišnosti v charaktere ochrany normami spotrebiteľského práva - oproti úprave z noriem občianskeho práva vo všeobecnosti) musí byť, že dojednanie o zmluvnej pokute môže z pohľadu prijateľnosti (a platnosti) podmienky buď obstať alebo naopak padnúť len ako celok (i so všetkými rizikami z toho pre strany zmluvného vzťahu plynúcimi, opäť na rozdiel od bežnej úpravy zmluvných pokút v ust. § 544 - 545 O. z. a práva súdu ich výšku znížiť podľa § 545a O. z.).

Ak potom síce slovenský právny poriadok neustanovuje (na rozdiel od výšky úrokov z omeškania) pre výšku zmluvných pokút žiaden strop (obmedzenie) a principiálne by šlo akceptovať i obhajobu konkrétnej výšky zmluvnej pokuty v prejednávanej veci záujmom operátora mobilnej telekomunikačnej siete na doplatení zľavy z ceny telefónu, poskytnutej v očakávaní riadneho plnenia si povinností zo strany jeho zákazníka (ak sa príslušné očakávanie nenaplní) a na zaplatení paušalizovanej náhrady škody za rovnako očakávaný (avšak počinaním zákazníka zmarený) stav nárastu majetku operátora o platby za služby počas doby viazanosti; prijať už nešlo (a to predovšetkým pre argumenty ponúknuté už súdom prvého stupňa) konkrétnu podobu dojednania o tzv. pevnej zmluvnej pokute (nezohľadňujúcej najmä faktor dĺžky zotrvania spotrebiteľa pri riadnom plnení povinností, vyplývajúcich mu zo zmluvy).

Práve toto (nezakotvenie - v zmluvnom dojednaní, o ktoré tu ide - takého spôsobu určenia výšky zmluvnej pokuty, ktorý by bol schopný vyhodnocovať aj pomer dĺžky času „stráveného“ riadnym plnením si zmluvných povinností spotrebiteľom a dĺžky času, v ktorom to takto naopak nebolo) i v spojitosti s nutnosťou dodávateľa (veriteľa) sa v spotrebiteľských vzťahoch takpovediac „trafiť“ (aby dojednanie ešte šlo považovať za prijateľné a preto tiež za platné) potom aj v prejednávanej veci podľa názoru tunajšieho odvolacieho súdu musí mať za následok 1. záver o neprijateľnosti a neplatnosti zmluvnej podmienky a 2. nemožnosť vyhovieť žalobe v časti opretej o takúto podmienku (s nemožnosťou nič na tomto zmeniť akýmkoľvek dôkazom vrátane odvolateľkou naznačovanej potreby zisťovania možnosti žalovanej individuálne ovplyvniť znenie podmienky v tzv. formulárovej zmluve - keďže v tomto prípade treba pripomenúť iný skorší záver tunajšieho súdu z jeho rozhodovania v tzv. spotrebiteľských veciach a to ten, podľa ktorého je to v takýchto veciach vždy protivník spotrebiteľa, ktorý má dôkazné bremeno na preukázanie všetkého, čo by mohlo byť jemu na prospech a naopak spotrebiteľovi na neprospech, pričom preukázanie tu musí byť bezpečné, teda spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti a takéto bremeno ani žalobkyňa z prejednávanej veci neuniesla).

Odvolačí súd riadiaci sa týmito úvahami a osvojujúci si aj dôvody súdu prvého stupňa vo veci preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej, kde došlo k zvyškovému zamietnutiu žaloby a tiež v časti určenia neprijateľnosti a neplatnosti zmluvných podmienok podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. potvrdil.

To ale nebolo možným (a to v dôsledku istého uľahčenia si práce súdom prvého stupňa) v časti trov konania. Tu najmä pre nedostatok citácie aj výkladu už okresným súdom spomenutého ustanovenia § 142 ods. 2 O. s. p. došlo k evidentnému prehliadnutiu alebo aj úmyselnému zastretiu skutočnosti, že takéto ustanovenie obsahuje až dve alternatívy postupu a to 1. pomerné rozdelenie náhrady a 2. vyslovenie, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov konania právo. Druhá z alternatív (použitá aj v napádanom rozsudku) pritom prichádza do úvahy len pri praktickom vyrovnaní úspechu tej - ktorej strany sporu s jej neúspechom (resp. s úspechom protistrany v spore) alebo pri len nepatrnom presahu úspechu jedného účastníka nad úspechom jeho procesného súpera, o taký prípad ale v tejto veci nešlo.

Žalobkyňa totiž zaznamenala v konaní väčšinový úspech, keď pre tieto účely bolo postačujúcim porovnanie prisúdených a neprisúdených súm na iných položkách než na príslušenstve (teda na tzv. istine a zmluvnej pokute) a tu žalobkyňa uspela čo do 1.790,79 z 2.952,58 eur (60,65%), žalovaná naopak vo zvyšku (ostatných 39,35%) a výsledkom konania bol čistý prevažný úspech žalobkyne (v rozsahu rozdielu oboch percentuálnych sadzieb zhora, teda 21,3%, v ktorom rozsahu preto vzniklo právo na náhradu trov tejto účastníčke).

V tejto časti preto náhradu šlo by nepriznať len účastníkovi s prevažným procesným úspechom, ktorý zároveň nebol len nepatrne vyšším než jeho neúspech, takou účastníčkou bola však žalobkyňa náhradu požadujúca a preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v časti trov konania musel podľa § 221 ods. 1 písm. f/ aj h/ O. s. p. zrušiť a vec podľa odseku 2 rovnakého paragrafu vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (aby tak účastníkom ostalo zachované právo na tzv. dvojinštančný proces so všetkými jeho atribútmi - vrátane práva na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie, ktoré sa vyporiada aj s otázkou výšky náhrady trov konania). To bolo zároveň dôvodom, pre ktorý aj o trovách odvolacieho konania bude povinný rozhodnúť súd prvého stupňa (§ 224 ods. 3 O. s. p.)

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I. § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.